

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo omnium Sanctorum. Gaudete, & exultate, quia merces, &c. Matth.
5. 1. De bonorum operum merito ac pretio. 2. Quanta beatorum sit
beatitudo. 3. Et qualis. 4. De octo beatitudinibus generatim. ...

quod nos Pater & Filius ac Paraclitus ille Spiritus producere dignentur. Amen.

IN FESTO OMNIUM SANCTORVM.

Partitio.

- I. De bonorum operum merito ac pretio.
- II. Quanta beatorum sit beatitudo.
- III. Quales sit eadem.
- IV. De octo beatitudinibus generatim.
- V. De paupertate spiritus.
- VI. De mitibus & patientibus.

Gaudete & exultate, quia merces vestra copiosa est in caelis, Matth. 5.

FIGVRA.

CVM fortissimus ille Hebraeorum Princeps David arem Sion, arte & natura inter ceteras Israelis arcis munitissimam, numerosa militum corona circumquaque cinxisset, & Iebuzæi, qui eidem inclusi oppugnabantur, acriter & strenue sese defenderent: ut Principes Iuda & fortissimos Israel ad fortiter agendum ipsiusque arcis expugnationem maturandam incitaret, præmium, acere ad victoriam & triumphum calcare omnibus fortiter agentibus, ac summos honores, veros virtutis & fortitudinis stimulos, proposuit. Equidem cum egregium hæc Davidis facinus animo reuoluo accuratius, in eo ad oculum expressum videre videor, quod Deum inter & hominem, quoad cætorum expugnationem quotidie transigitur. Deus quippe, Dominus ille dominantium, ac totius vniuersi Imperator, ut nobis in obsidio arcis illius val dissimæ, totius inquam mundi valli ac velut armamentarij sed arcis, quæ non nisi à violentis & à strenue pugnantibus, teste Euangelistâ, expugnatur, quæque vni que à Diabolo, tartareis illis Iebuzæis, aditum quoquo modo prohibentibus, propugnatur, ut nobis inquam omnibus, qui natura milites eius sumus, atque inter vniuersas creaturas nobilissimi, animum adderet, quo fortiter & generose nos gereremus, & ad arcis huius expugnationem accingeremur,

Christiani nominis honorem ac dignitatem, qua ad agendum & ferendum fortia nos potissimum incitari par est, Sanctorum item omnium exemplum, eorumque gloriam & felicitatem, qua in cælestibus habitaculis perfruuntur, hodie nobis velut rei præclare gestæ præmium ob oculos ponit, ac certantibus demonstrat. O præmium valoris & pretij infiniti! O mercedem incredibilem! Sed o diem vere admirabilem, in quo tot victorum ac triumphantium solennis agitur memoria! diem, inquam, omnium dierum ac sollemnitarum principem, in quo omnes nobis sancti vno simul tempore spectandi proponuntur! O diem iucundum ac festiuum, qui eodem modulamine eademque voce Angelorum felicitatem, Patriarcharum fidem, Prophetarum zelum, Apostolorum miracula, Martyrum tolerantiam, Confessorum virtutes, Doctorum merita, Virginum castitatem, omniumque denique Beatorum ac cælestium triumphos victoriasque decantat! Postremo diem sanctum, omnium nobis Sanctorum festiuitates sub vna celebritate representantem! diem adhæc festum omnia simul anni festa in se completentem! diem, qui non nisi coronas, fertas, aureolas, gloriam, beatitudinem, mercedem denique continebit! Quæ omnia ut pro dignitate vobis exponere queam Auditores, Paracliti spiritus auxilium in primis innocandum est, eiusque benedictio & gratia enixius postulanda: gloriosa deinde cælestis Regina, ac Sanctorum omnium Sancta ac Domina, Maria, veluti Patrona & Mediatrix adhibenda: quam obrem vnanimis communi eam prece, Angelica nempe salutatione, compellemus.

AVE MARIA.

Cum pleraque fidei Christianæ mysteria factis nobis litteris tradita, & diuinis testimonijs consignata sint Auditores, tum nullum in istis litteris aut notius, aut magis stabilitum est, quam iustorum pieque viuentium merces, & amplissima bonorum operum hic olim factorum in cælesti habitaculo remuneratio. Sexcenta vnoque è Testamento, quibus id effici queat, producere queam testimonia, ut in primis illa Apostoli verba: *Qui red det unicuique secundum opera sua.* &, *Apud De-*

I.
Bonorum operum merces in sacris litteris euidenter demonstratur.
Rom. 2.
Sap. 5.

Kkkk 2 *minum*

Sap. 10.
Ierem. 31.
Prou. 11.
minum est merces eorum, multis ante saeculis scripserat Sapiens: vt & alibi: *Reddes iustis mercedem laborum suorum.* Hieremias vero, *Erit merces operi tuo,* aliaque & numero infinita & auctoritate praegnantia. Sed non postremum mihi inter caetera vindicare locum videtur, quod in Prouerbis legimus, *Impius facit opus instabile, seruanti autem iustitiam merces fidelis.*

Vbi notare vos velim Christiani, Spiritum Sanctum haec verba, *Merces fidelis,* non in casum aut sine ratione adhibuisse: sed vt hinc omnes euidenter colligerent, Deum esse iustissimum, nec quemquam velle fallere, neu in laboribus, ærumnis, aduersitatibusque eius nomine toleratis remunerandis vquam deesse. Neque enim perfidum illum Laban imitatur, de quo fidelis ille gener Jacob apud uxores suas conquestus est dicens: *Et ipsa nostis, quod totis viribus meis seruiuerim patri vestro: sed & pater vesper circumuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus.* Non est, mihi credite, eius natura Deus nostræ, sed e contra, *fidelis omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis:* tam nimirum fidelis in promittendo, quam largus & profusus in elargiendo.

Gen. 1.
Deus promissis fidelis est.
Psal. 144.
Exod. 3.
Crudelis ille Aegyptiorum Rex Pharaon gentem reuera ingratitudinem, crudelitatemque erga Hebraeos, qui in Aegypto captiui grauissimo seruitutis iugo premebantur, ostendit: nam eos, postquam grauibus ac duris per totum diem laboribus exhausti erant, circa vesperam persoluto penso, a praefectis operum flagellari ac huc iubebat. Non est hæc summi illius Dei, qui natura vniuersi Dominus est, quique iustitiam diligit, agendi ratio, sed exactissime & perfectissime quicquid ei vquam obsequij impensum est, agnoscit, ac vel minimam eius nomine susceptam molestiam & difficultatem infinita mercede & premio compensat. Docet nos parabola illa de operarijs in vinea, quibus cum vesper iam aduenisset aduocatis mercedem ex condicto persolui iussit.

Matth. 20.
1. Reg. 30.
Magnam haud dubie tribunus ille Amalecitarum de quo in libris Regum, erga seruum suum inhumanitatem declarauit, quando, visa eiusdem inualetudine, sine vilo cum commiserationis affectu, sine vilo obsequiorum, quæ Domino si leuiter aliquando praestiterat, aut vilo discriminum, quæ totus eius nomi-

ne subierat, intuitu, aegrotantem in agris deseruit, & omni destitutum auxilio, hostibus licet tergo iam iam imminentibus, dereliquit. Audiamus obsecro, vt suum ipse miles casum deplorat: *Puer Aegyptius ego sum seruus viri Amalecita: dereliquit autem me Dominus meus, qui aegrotare cepi nudius tertius.* O iniquam crudelitatem, & crudelem iniquitatem! summus ille exercituum Deus hunc agendi modum ignorat, nec quemquam ex omnibus omnino mortalibus reperire dabitur, quem ille sub signis suis militantem vquam deseruerit, aut quem strenue laborantem post vitæ huius diem peractum, non persoluta mercede, eaque amplissima, domum dimiserit. Testem huiusce rei habeo Dauidem Regem, qui ait, *Iunior fui, etenim senui, & non vidi iustum & fidelem militem à Deo ducere suo derelictum, nec semen eius quærens panem.*

Dicere vult, Deum, non sine praclaro ingentis æquitatis testimonio, omnia quam iustissime remunerari, & magna liberalitate vicissim præmia sua & dona in eos refundere, qui sincere & ex animo eius voluntati morem gesserint, eiusque legem ex tota mente & corde perfecto obseruant.

Et sane omnia Prophetarum oracula certissime hoc & magno consensu tradiderunt: quin & ipse Sapiens hinc occasione arrepta, Dominum coramonefacit, vt fidem seruet, promissis stet, liberalitatis ac munificentiae thesauros referet, ac ipsa Prophetarum miracula alicuius forte mendacj coarguantur: *Da mercedem, inquit, iustis meritis suis, vt Prophetae tui fideles inueniantur:* qui nempe toties iustitiam tuam de prædicarunt, teque æquissimum ac largissimum in dando descriperunt.

Vitæius quin etiam progressus est Apostolus Paulus, qui Hebræos docet, Deum si digna Deo bona opera mercede non compensaret, iniustitiae culpandū, dicens: *Non est iniustus Deus, vt obliuiscatur operis vestri.* perinde ac si dicere mercedem vellet, fidele si achi Deo obsequium exhibete: denegante eiusque præceptis pro virili satisfacere contedite, legem eius seruare, praesertim cum certum sit & indubitatum, cum haud esse iniustum, aut bonorum vestrorum operum obliuisci, perpetuo eadem memoriam in culptis gerere. Ita vt idem Apostolus de te ipso loquens ad Timotheum scribere non erubuerit, *Bonum est certum.*

ertamen ceptam, cursum consummaui: in reli-
quo reposita est mihi corona iustitiae, quam red-
det mihi Dominus iustus Iudex. Vbi notare vos
velim, vt operum nostrorum remuneratio-
nem coronam iustitiae appellare non dubitatis.

Sed, hem! vt iustitiae hanc facis? vnde quæso hanc
conclusionem Theologicam depromis? quod
obiter homo, etiam præstitis omnibus, quæ
& voluerit, & potuerit, coram Deo promere-
tur? An ignoras in Euangelio à veritate di-
ctum esse, *Cum feceritis omnia quæ præcepta
sunt vobis dicite: Serui inutiles sumus, quæ de-
bimus facere, fecimus.* Apostolus autem vt
quæ d'innuere velit, melius intelligendum da-
ret, Scholasticis Doctoribus ansam dedit me-
ritum in duo genera distinguendi: vnum nam-
que meriti genus est, quod à condigno, alte-
rum quod à congruo appellatur, adco vt o-
pera omnia ex condigno pure, simpliciter, & in
sele considerata nihil omnino mereantur,
nisi quæ remuneratioue digna censenda sint:
ita quippe Paulus ad Romanos ait: *Non sunt
condigna passiones huius temporis ad futuram
gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Verum opera
nostra de congruo, præter id, quod plurimis a-
lijs promissionibus, quas ipse Deus nobis pol-
licitus est, innitantur: (vt in primis verbis illis
S. Scripturæ, *Eris merces operi tuo.*) in quo ita
nobiscum conuenit, quemadmodum ex ver-
bis illis parabolæ Euangelicæ: *Nunquid ex de-
nario conuenisti mecum:* colligitur: vt seipsum
etiam ad mercedem reddendam obligari, quæ
si bene attendantur, ingentem sine dubio re-
muneratiouem consequentur: *dignus est enim
operarius mercedem suam.* Ita vt non mediocre in
Deo iniustitiae signum foret, mercedem eor-
um frustrari, ac remuneratiouem, non im-
pedientibus tot promissis contractibus, con-
ueniunt, obligationibus, pactis, quæ pro eadem
faciunt, saltem, vt taceamus hic interim, quod
ipsis Iesu Christi meritis, quæ infinita sunt,
innitantur, quæ ipsidem robur & vires submi-
nistiant.

Statim vt Elizzus Propheta salem in aquas
Ierichuntis, quæ natura insipida erant & a-
mariores, coniecit, subito mutatae sunt, & ex
amaris potui suaves, & sterilibus fertiles, atq;
ex virulentis salubres reddita. Certum porro
est, aquarum nomine in scripturis Sanctis ho-

minum opera designari. Ita vt dicere liceat, o-
pera nostra iustar aquarum insipidarum esse
origine & scaturigine fecerunt, ac meritis
sterilium: verum si Christi passionis sal in eas-
dem conijciatur: diuices eas reddi, alium sapo-
rem induere, Deo hominibusque gratissimas
reddi, indeque merito fecundari.

Cum Angelus ille exterminator omnes Ae-
gyptiorum primogenitos interficeret, ijs solū
domibus pepercit, quarum postes ac superli-
minaria agni Paschalis sanguine cruentata
cernebat, cæteris omnibus interfectione dele-
tis. Est hoc veluti quoddam præfagium, Chri-
stiani, omnia nostra, quæ in mundi huius Ae-
gypto opera edimus, sine sanguine ac cruen-
ta Domini Saluatoris passione emortua, &
ex sanguine quodammodo esse, atque omnis
propterea meriti expertia: sed si eadem Agni il-
lius immaculati cruore tingantur, vitam no-
bis æternam & immortalem elargiri, prout ad
Romanos testatur Apostolus: *Qui reddet vni-
cuique secundum opera eius: ijs quidem qui secun-
dum patientiam boni operis gloriam & honorem,
& incorruptionem quarunt, vitam æter-
nam.*

Omnes quoque olim neci eripiebantur, quo-
rum frontes signo Tau, velut stigmatate quodā
inuisibile conspiciebantur cū qui eodem carebant
signo, viridice gladio interimerentur. Hinc
colligo, omnia quæ à nobis hic bona sunt o-
pera, quæ signo crucis, cuius Hieroglyphicum
Hebraicum Tau erat, signata non sunt, at tan-
tum sigillo & nota naturæ nostræ, morti esse
destinata, neu vitam ac salutem promereri
possent: contra vero, quæ regiam hanc epigra-
phen fronti insculptam gerunt, ab omni esse
propterea discriminē secuta, vitamque semper
duraturam mereri.

Ipsa Moysis manus, si nudata ac sine velami-
ne videbatur, lepram præferbat, sed vesti-
bus cooperta & ad sinum iussa referri, ab om-
ni propterea lepræ macula libera erat, & in-
tegrissima. Scitum est in sacris voluminibus,
manus operum ipsorum figuram ac symbo-
lum esse, adco vt, si actiones nostræ nuda pe-
nitentibus & in sua ipsæ natura, extraque gratiam
constitutæ conspiciantur, nihil aliud præter
lepram quamdam teterrimam, meras tordes
& colluuiem esse videantur: at si eadem in sa-
cratissimæ & adionis sinum ingerantur, ac pre-
tiosis

Exod. 10.

Rom. 2.

Exech. 2.

Exod. 4.

tiosis meritorum Iesu Christi vestibus circumuestiantur, mundissimæ coram diuinæ maiestatis oculis, ac pulcherrimæ compareant.

Nym. 21.

Aeneas ille serpens, quamdiu humi iacebat, Israelitas veneno ac tabo quodammodo inficiebat, & conspicientibus horrorem incutiebat, sed in altum stipitem, in deserto Sinai, sublatus, intuentibus vitam ac sanitatem conferebat, prodigia operabatur, & percussos à serpentibus cæteris omni profus contagione liberabat. Hic rursus docemur opera nostra cum in naturæ suæ terra conspiciuntur, virulenta esse & contagiosa & diuinæ maiestatis oculis ingratisima; sed in deserto Caluarie in arborem crucis Dominicæ sublata, virtutes admirabiles operari, ac merita superexcellencia producere.

4. Reg. 5.

Princeps ille Syrus Naaman licet opibus ac diuitiis afflueret, lepra tamen turpissima toto corpore coopertus erat: hinc factum est, vt nullum durante lepra Propheta Elizeus ab eo munus vel minimum recipere voluerit, sed quam primum vt Iordanis sese aquis abluir, & lepra abijt, ac caro eius sicut caro pueri paruuli restituta est, suam ei ipse Propheta non rogatus benedictionem impertijt, muneraque eidem obtulit. Hic iterum demonstratur, hominem, qui in mundi huius aula instat reguli cuiusdam dominatur, si in natura spectatus, insignia quadam, pretiosa ac præclara opera edit, lepra tamen turpissima esse coopertum. Vnde bene apud Prophetam legimus, *Et facti sumus vt immundus omnes nos, & quasi pannus menstruatus vniuersa iustitia nostra.* atque eadem opera, quamquã propter vitam æternam promerendam eidem offerantur, grata neuiquam exstere, at si eadem semel rubicundis ac lymphidis sacri Iordanis, id est, Dominicæ passionis aquis immergi contigerit, venustatem quandam & noui splendoris imaginem assumptura, adeo vt gratissima ac iucundissima ei futura sint, atque ipse Deus è contra leproso huic benedictionum tuarum & gratiarum cœlestium thesaurum quam amplissime referaturus. Desuntne igitur nobis figuræ & bonis operibus merita?

Simile.

Nam quemadmodum globi, quibus balistæ ac tormenta bellica infarciuntur, pondere suo graues sunt, & non nisi magno labore & con-

rentione in altum librari queunt: si vero tormenti angustijs atque orificio, igne nimirum & puluere tormentario accedentibus, egrediantur, horreni cuiusdam fulminis in morem per aera librantur, muros, ac valla validissima concutiunt ac perfingunt. Non secus quoque opera nostra, quæ velut pilæ quædam bellicæ sunt: adeo namque ea natura sua graui & ponderosa sunt, vt semper ad terram trahantur, nulla vero ratione in altum, ad æternam beatitudinem acquirendam sustolli valeant. Si eadem corde cuiuspiam caritatis incendio succensi, gratiaque onerati, velut orificio tormenti, egredi contigerit, mirum, vt in altum sustollantur, adeo vt ad ysq; cœlestis domicilium volitent, vitæque æternæ repagula quodammodo perfingant.

Aegyptiorum aurum & argentum, atque omnes eorum opes nulli alij icti, quam sacrificijs idolorum destinatae erant, sed statim eadem Hebræis cessere, in sacros easdem vsus confluxerunt, atque in primis in tabernaculum, quod auro mundissimo intus & foris coopertum fuit. Opera nostra, Christiani, velut opes Aegyptiorum sunt, quæ si in seipsis considerentur, meræ sordes sunt, & idololatrica superstitione foedata, atque ante oculos Dei velut immunditæ sordescunt, sed statim vt charitatis fornax ac diuini amoris incendium eadem excoquit ac sublimat, pulcherrimum quoddam æternæ gloriæ tabernaculum constituunt, luculentamque mercedem promerentur. Docet hoc ipsum nos hodiernæ festiuitatis Euangelium, quod ab Ecclesia inter reliqua omnia hodie institutum est, vt præmia & remuneracionem laborum, ætuo. naturæque, quas Sancti hoc in mundo iam olim subierunt, nobis in mentem reuocaret, nosque ad eorum imitationem pouissimum accenderet, dicens, *Gaudere & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Vt porro apte & methodice vt. ba. hæc vaicam exponere, primo mercedis ipsius magnitudinem, ac deinde mercedis, quibus ad eandem peruenitur, explicabo, ac duobus hisce punctis totam concionis meæ sententiam, atque omnem sanctorum triumphum animarumque beatarum gloriam circumscribam.

Principio igitur ipsa beatitudo ac cœlestis gloria, Electorum inquam merces, quam Sancti om-

Et omnes, quorum hodie festiuitatem celebra-
mus, in remunerationem acceperunt, adeo sub-
limis, augusta & magna est, vt eam aliquate-
nus quidem admirari, verbis autem consequi
aut pro dignitate explicare nullus queat: quip-
pe quæ nec sensu cognosci, nec ratione perci-
pi, neque ipsa potest cogitatione comprehendi.
Testem hic habeo Apostolum Paulum, qui
post raptum in tertium cœlum ad se reuersus,
eiusdem magnitudinem demiratus exclamat:
*Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor
hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligen-
tibus, se.*

1. Cor. 2.
1. Pet. 1.

1. Cor. 2.

Cyprianus, magnum illud Africae fidus, &
Carthaginensis Episcopus, qui sub Valeria-
no Imper. martyrio coronatus est, atque anno
post Christi natiuitatem ducentesimo quin-
quagesimo in Ecclesia floruit, cum beatitudi-
nis huius mentio incidisset, hoc eam elogio
deprædicat: *Quæ erit gloria & quanta lætitia
admitti, vt Deum videas; honorari, vt cum Chri-
sto Domino Deo tuo salutis ac lucis æterna gau-
dium capias: Abraham, & Isaac, & Iacob, &
Patriarchas omnes, & Prophetas, & Apostolos,
& Martyres salutare: cum iustis ac Dei amicis
in regno cœlorum data immortalitatis volupta-
te gaudere: sumere illic, quod nec oculus vidit,
nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit?*
Quibus verbis insinuare vult, nihil esse omni-
no aut reperiri, quod cum sempiterna hac fel-
licitate, quæ Electorum omnium & cœlitum
merces est, sit comparandum.

1. Pet. 4. 25.
1. Pet. 4. 14.

Angelicus ille Doctor Thomas, Theolo-
gorum omnium Coryphæus ac Princeps,
Sorbonæ nostræ Phoenix, cum quæreret, Num
Deus Opt. Max. ea quæ olim condidit, melio-
ra iam reddere queat & perfectiora, quam in
ipso rerum primordio condita erant, tandem
hoc modo concludit, Omnipotentem hunc
artificem posse quidem eorum aliqua iam
perfectiore, atque emendatiora reddere; esse ta-
men quædam tanta perfectione & artificio ab
eo condita, atque ita numeris omnibus abso-
luta, vt summus ille naturæ opifex nihil per-
fectius aut absolutius condere valeret. Atque
horum in numero ponendam esse gloriam &
beatitudinem cœlestium, quæ tantæ nimi-
rum magnitudinis est, nihil vt maius fieri,
aut mente comprehendi queat. Et firmissi-
mo quidem ipse nititur fundamento. Cum e-

Beff. de Sanctis.

nima omnis, vt ait, sanctorum beatitudo &
merces ipse sit Deus, & Deus nihil se ipso ma-
ius aut perfectius possit effingere, sequitur
hinc etiam Deum nihil aut melius aut diui-
nius, tum nec quidquam præstantius Ele-
ctorum gloria ac Beatorum gaudio posse effi-
cere.

Christianus ille Sophus Torquatus Boetius Beatitudi-
nem suam huc etiam symbolum conferre vel
let, optime mihi rem visus est tetigisse, ita
namque eandem definit: *Beatitudo est status
omnium bonorum aggregatione perfectus.* Cum
ait omnium generalitatem quandam includit.
Si enim vel vnum, quamuis minimum desit,
omnis eiusdem perfectio concidat necesse est,
ac felix ille status, qui non nisi perfectione ab-
soluta constat, si vel minimum quid defuerit,
consistere non valebit.

Quod summus ille Metaphysicus terminis
Philosophicis declarauit, Deus ipse Theolo-
gicis multis ante sæculis exposuit, quando ni-
mirum Moyse loquens omnis ei boni visio-
nem, ac perfectam omnis voluptatis fruitio-
nem in remunerationem & beatitudinem da-
turum se pollicitus est, dicens, *Ostendam tibi
omne bonum, quasi diceret, Noli animum con-
trahere. Moses, aut aduersitatibus ærumnis-
que nimium quantum deiici: nam tamen si la-
bores tui & molestiæ, quas sustines, graues sint
& permolestæ, merces tua tamen multo, mihi
crede, maior erit. Videbunt quippe oculi tui,
quod hæcenus minime viderunt, ostendam
quippe eis omne quod bonum est, & quidquid
summum ad bonum referri potest. Non enim
vidisti in mundi huius officina, nisi ymbrati-
cam quandam boni imaginem, sed ipse te de-
ducam in officinam, in qua omnia bono-
rum genera recondita sint. Illic videbis cor-
pora gloriosa, non qualia videre olim Daniel
& Ioannes in Revelationibus, quæ fulguris
aut solis instar resplendebant, sed quæ tran-
suceant, ac non nisi lumen sint & splendor,
immortalia adhæc & pati nescia. Videbis il-
lic Cherubinos, non quidem in ænigmate,
vti in propitiatorio apparebant, & Seraphi-
nos, non quales Isaias vidit, admirabili nimi-
rum schemate, pennis circumuestitos & ala-
tos; sed vt spiritus purissimos, subtilissi-
mos, & substantias ab omni prorsus mate-
ria secretas. Videbis Angelos, non iam in*

Exod. 35.

Dan. 10.
Apoc. 1.

Exod. 25.
Isai. 6.

LIII figura

Gen. 19.
22 28.
Exod. 3.

figura & velamine humanamque formam indutos, vt eos videre Abraham, Loth, Iacob, alijque veteris testamenti Patriarchæ, sed ad viuam, prout sunt, sine corpore, non iam figuratos, non iam occupantes locum, sed omnino prorsus dimensione quantitatis carentes. Me ipsum denique videbis, qualis sum è natura, non iam in rubo ardenti, vt in deserto Sinai olim visus sum; non in specie turbinis, sicut tempore Eliæ apparui; sed facie ad faciem, & in propria natura: meque ipsum cum videas, omne simul bonum videbis; & me ipsum cum tibi ostendam, ostendam tibi omne bonum

Exod. 33.

O sublimè Theologiam! sed penitus mihi eadem examinanda est, eiusque promissi geminus sensus inuestigandus, qui hic esse videtur: Ostendam tibi quidquid honestum est, quidquid vtile, quidquid iucundum est. Infernus enim omne malum ostendit, mundus autem bonum malo permixtum, at in cœlo non nisi omne bonum tibi ostendam. Exploratores quidem, quos Iosue olim emisit, vvas & botros terræ Chanaan in castris, velut euidens fertilitatis eiusdem specimen ostendunt; Ezechias Rex legatis Babylonis diuitias & thesauros suos; Assuerus Satrapis & Principibus regni sui magnificentiam & splendorem; Satanas Christo omnia mundi regna ac gloriam eorum; at ipse maius quid & excellentius tibi demonstrabo, ostendam tibi scilicet omne bonum.

Num. 13.

4. Reg. 20.

Esph. 1.
Matth. 4.

Quodnam vestrum de hac propositione iudicium est? Philosopherum quid inde effici putatis? quid inde concluditis? scilicet, Deum, cum verbis & re ipsa Mosis, & post eum omnibus omnino fidelibus promittit, ostensurum se illis, idque in laborum ac molestiarum remunerationem, omne bonum eadem quoque opera promittere, ostensurum se illis omne ens, & consequenter quoque omne verum. Eus enim, Bonum & Verum ad se inuicem reciproca sunt, & à se mutuo disiungi nequeunt, & vt Metaphysici loquuntur, conuertuntur. Adeo vt ipsa felicitas & gloria Beatorum sit, ipsius Boni, Veri & Entis visio, & in his tribus virtutis ipsius merces atque actionum nostrarum honorarium consistat.

Mundus inops est.

Ostendit quidem mundus ipse Ens aliquod, sed transitorium & labile, ac non nisi per

transennam; aliquod quidem Bonum, sed factum & fallax; aliquod quidem Verum, sed falsum & tantum specie tenus. Quid enim ipse aliud est, quam vilis quidam veteramentarius ac scrutarius, qui non nisi decem categorias habet, velut indicem omnium opum tuarum; vaser quidam mango est, cuius omnes merces vitium continent, & fucum olent; falsarius est & impostor, qui inani quadam rerum imagine nos ludit, & mendacis aures & oculos hominum opplet. Vnde Rex ille Dauid fraudes eiusdem detegens & versutias, omnes omnino mortales alloquitur, sibi vt caueant, & mundanorum auribus eiusdem technas instillat dicens, *Fily hominum, vt quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium? vt quid cœlum & cœlestia negligitis, vbi tamen Omne ens, Omne bonum & Omne verum Beatorum animabus ostendit Deus? o præmium inestimabile! Quam obrem gaudete animæ, quæ in hoc mundo poenitentiam agitis, atque omnem vitam vestram summi illius Principis obsequiis impenditis, gaudete inquam, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlo.*

Copiosa inquam, ac tanta, vt omnes Sancti Patres luculentum de ea testimonium perhibuerint, quorum omnium verba, vt exiis quanti eandem fecerint, colligatis, in medium proferam. Primus in scenam prodeat Basiliius, Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, Magni illius Gregorij, cognomento Theologi, discipulus, Arianorum terror, atque omnium Græcorum, meo quidem iudicio, & doctissimus & eloquentissimus, qui circa annum Dom. C.C.C. LXX. floruit. hic cum pluribus cœlestem hanc gloriam verbis assercum iussit, eiusdemque felicitatem dignissimis encomijs deprecasset, tandem concludens ait: *Ibi Angelorum millia, primorum parentum conuentus, Apostolorum sedes, tribunalia Prophetarum, Patriarcharum sceptrum, Martyrum corona, Iustorum laudes cumulatissime spectantur.*

Quinquaginta deinde interiectis annis post hunc Orientis solem, nouum in Africa effulgens iubar Augustinus, verbis tum grauibus, tum egregijs hanc Sanctorum beatitudinem cumulatissime descripsit: *Quanta erit illa felicitas,*

& vanitati. bus plenus.

Psalm. 4.

Matth. 5. Lm. 6.

Exhortatio ad Baptistam.

Lib. 11. de
vita. Dei.
cap. 30.

licitas, ubi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus?

Prosper Aquitanicus (qui post quinquaginta, & quod excurrit, annos, Augustinum excepit, qui que anno potissimum CCCC. LX. & vitæ sanctitate & doctrina in Ecclesia viguit, quam proxime quoque eum in scribendo secutus est) cum animam contemplatiuam ad cœlestis gloriæ Beatorumque felicitatis considerationem incitaret: his eam verbis allocutus est. *Futura vita creditur beate sempiterna, & sempiternæ beatæ, ubi est certa securitas, & securæ tranquillitas, & tranquillæ iucunditas, felix æternitas, æterna felicitas; ubi est amor perfectus, timor nullus, dies æternus.* O verba aurea, & quibus collatum aurum non ita carum? Ecce & alia.

Appl. 6. c. 4.

Prodeat dehinc Ca thagine itidem natus Fulgentius, qui tempore Vandalico circa annum Domini quingentesimum floruit, summus Episcopus & scriptor non postremus: qui cum de cœlesti gloria mentionem faceret, sic orationem exorsus est: *Quis non illius vitæ desiderio præsentem vitam despiciat? quis non illius abundantia delectamento diuitias temporis labentis exhorreat? quis non illius regni dilectione omnia terrena regna contemnat?*

Magnus autem Doctor & Pontifex Gregorius ante mille circiter annos tam ample & digne eandem descripsit, itaque laudes eius decantauit, ut dicere non erubuerit, tam ingentem mercedem illam esse, quæ Beatis in regno cœlorum promissa est, ut si vel scintillam eiusdem animis nostris infereremus, omnis subito rerum temporalium amor eiusdem ardore in nobis extingueretur. Verba eius audiamus: *Si consideremus, fratres charissimi, quæ & quanta sint, quæ nobis promittuntur in cœlis, vilescunt animo quæ habentur in terris.* nam quidquid quatuor hæc elementa, & orbis inferior continet, nihil omnino est, atque indignum prorsus, ut cum eo, quod in cœlesti nobis domicilio paratum est, confetur.

Hos omnes vero multis sæculis antecedens Martialis, Apostolorum discipulus, ciuium meorum decus & columen, magnus Aquitanæ Apostolus, primusque per hanc nostram Galliam Euangelij præco, ad Tholosa-

nos scribens, ut eos ad fortiter in vitæ huius prælio certandum animaret, & ad virtutis iter capeffendum incitaret, aliud profecto calcar non adhibuit, quam ut semper mercedem gloriæ cœlestis ante oculos haberent: *Memento vero sermonis mei, quem sæpe dicebam vobis, quanta & qualia in cœlo preparata sunt Sanctis, & timentibus Deum. Omnis enim potentia & gloria in regno Dei indefinenter permanent, quæ nec auferri, nec minui possunt.*

Sed nimis iam diu veterum Patrum sententijs inhæsimus. S. Scripturæ hortum quoque ingrediamur, atque ex eo, qui ad hanc corollam facere videbuntur, flosculos decerpamus. prodeat itaque in medium generosa illa Amazon ac Virago, Machabæorum mater, quæ impij & efferati Antiochi tyrannidem crudelitatemque haud verita, filiosque ad fortiter agendum exhortans, infinitam illam iustorum mercedem, & immarcescibilem legitime pugnantium coronam ipsis in meatem reuocauit: ita namque septimum & natu minimum, in medijs constitutum supplicij, sex prioribus Martyrio iam consumptis, ad perseverantiam constantiamque adhortata est; *Peto nate, ut adspicias ad cœlum, & ad terram, & ad omnia quæ in eis sunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus; ita fiet, ut non timeas carnificem istum, mortem rideas, inque medijs supplicij animum sumas.*

Deinde, quod multo magis admirandum est, ipsemet Dominus ac Redemptor noster IESVS, nudus in cruce pendens, omnino humano destitutus auxilio, spineo sero redimitus, toto corpore vulneratus, ac viribus exhaustis; spem gloriæ & mercedis immensæ, quæ ipsi post passionem parata erat, velut vnicum solamen ac dolorum lenimen habebat: proposito enim sibi gaudio, quod ex gloriæ illius fruitione oriebatur, clauos non sentiebat, in flagris velut in epulis verfabatur, & hastam militis delicias existimabat. ita namque ad Hebræos testatur Doctor Gentium Paulus: *Qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem.* Sumite igitur animos, Auditores, atque luculenta hæc gloriæ spe ad fortiter agendum excitamini, & gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlo.

Iterum inquam copiosa, ac tanta, ut voluptas, quam eiusdem perfecta ac plena frui-

Epist. ad
Tholosanos
cap. 22.

2. Mach. 7.

Hebr. 12.

Matth. 5.

Luc. 6.

Gloria Beatorum verbis exprimi nequit.
Cant. 5.

ibid.

tiogenerat, nullis exprimi verbis, nullis scripturæ testimonijs valeat demonstrari. Amans illa mulier, quæ sub sponsæ imagine in Canticis describitur, cum dilectum suum per vicos & plateas indagaret, & filiæ Sion ab ea peterent: *Qualis est dilectus tuus, ô pulcherrima mulierum?* eiusdem statim virtutes, proprietates, perfectiones, dotes & merita graphice & ad viuum depinxit: *Dilectus meus candidus & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum; coma eius sicut elata palmaram; nigra quasi coruus; oculi eius sicut columba, quæ lacte sunt lota, & resident iuxta fluentia plenissima. Genæ eius sicut arcola aromatum confite à pigmentarijs. Labia eius liliæ desillantia myrrham primam; manus illius zornatiles, aureæ; plena hyacinthis; guttur illius suauissimum, & totus desiderabilis.* Mirari satis non possum hanc sponam, quæ, cum omnia dilecti membra similitudinibus depingat, auro caput, palmæ cæsarizem, columbis oculos, gemmis manus, myrrhæ os comparans; nihil tamen reperire potuerit, cui guttur eius compararet, id solum iucundissimum ac suauissimum nuncupans. Et sane id mysterio non vacat; sed declaratur hic, multa quidem ac plurima hoc in mundo reperiri, quæ diuinæ maiestatis attributa ad viuum exprimant, & eius Sapientiam, Prouidentiam, Iustitiam, Misericordiam, aliaque plurima, quæ per hæc membra designantur, sed nihil omnino à Deo creatum esse, cui sponsi guttur, id est, gaudium, quo Electi in caelo perfruuntur, pro dignitate conferatur, sed sufficere, si sponsæ verbis dicatur, *Guttur illius suauissimum.*

ibid.

Matth. 25.

Joan. 12.

Sancta potro Scriptura, vt idipsum gaudiū aliquo modo exprimeret, nobisque quadamtenus repræsentaret, *Gaudium Domini* id appellat, ita namque in S. Matthæi Euangelio id expressum lego, *Intra in gaudium Domini:* quasi dicere voluisset, gaudiū, quo cœlicolæ & iusti aliquando in cœlis perfundentur, simile fore gaudio, quo ipse Christus Dei filius fruitur. Ita namque ipse id in Euangelio S. Ioannis expressit; *Si quis mihi ministrat, me sequatur; & ubi sum ego, illic & minister meus erit.* Quin & amplius quid in verbis illis: *Intra in gaudium;* intueor; videtur enim illa loquen-

di ratio immensam huius gaudij magnitudinem appositisime declarare, quæ nimirum adeo copiosa & infinita existet, vt ipsa non in Iustorum animas, sed in ipsam animam intraturæ sint: deficiente quippe sinu, quo illam contineant & complectantur, in profundissimis illius abyssis penitus absorbeantur. Exclamem igitur merito: *O gaudium! ô mercede!* & quater beatas animas! & *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelo.*

Vere copiosa, tum propter perpetuitatem, quoniam in æternum permanens est; tum propter eiusdem eminentiam ac perfectionem, quia finis eius diuina essentia est, quæ omnis gaudij oceanus; in qua omnes thesauri reconditi sunt, & de qua velut è fonte quidquid habemus, aut videmus, derivatur: quæ proinde obiectum infinitum est. Cuius eminentiam, magnitudinem amplitudinem ac maiestatem vt melius per speculam habeatis, aperta vobis eam similitudine declarabo. Si per plateas transiens fordes è domo foras proijci videres, quæ tamen teuera non fordes, sed pyropi, adamantes, gemmæ atque aurum essent, an non obstupesceres, oculisque & cogitationibus in altum sublatis tecum ipse admirans diceres: *Hem quam pretiosos in domo illa thesauros, quas diuitias, quasnam opes latitare existimandum est! hem quam felices ac beati illi sunt domestici, qui in opulentam hanc familiam adoptati sunt! O vos omnes, qui per mundi huius plateas inceditis, attollite paulisper oculos; & vobiscum quæso perpendite, omnia quæ in mundo, cœlis, pelago, elementis, bestijs, gemmis, ac vobismetipsis denique conspiciatis, & quidquid demum in rerum natura preciosum existat, è diuinæ huius essentia fundo profecta esse, & potentia illius scopis per creationis fenestras in hunc mundum velut quasdam quisquillas; purgamenta, resque superfluas; quæ inexhausto diuinæ huius essentia reconditio superabundant, eiecta; ac mille nouos mundos, & multo etiam perfectiores, eodem adhuc egredi posse, sic vt eosdem creare potest, ita & velle. Hæc igitur sistite, oculisque & animis in altum erectis vobiscum perpendite, quales thesauri, quæ diuitia;*

ecquæ gaudia

gaudia in profundis Deitatis ipsius abyssis deliteant; quantaque eorum felicitas sit & beatitudo, quorum ante oculos infinitus ille thesaurus semper versatur, quorum ipse merces est & omnia, quique in attriis illius semper commorantur: quam felicitatem cum Psalmographus consideraret, exclamat: *Beati qui habitant in domo tua Domine; in saecula saeculorum laudabunt te.* & ipse verbis Euangelicis eidem succino dicens; *Gaudete & exultate; quoniam merces vestra copiosa est in caelo.*

Copiosa reuera ac quodammodo infinita; praesertim cum eiusdem obiecti ipse sit Deus, idque in saeculorum saecula; Deus inquam, cuius vel solus intuitus homines simul & Angelos in admirationem rapit: cuius maiestatem atque amplitudinem quoniam nullis exprimere verbis possum, similitudine quadam quantum potero demonstrare contendam. Non esse sanè mirum, si Rège per regni sui terminos incedente agricola, coloni, ac promiscua multitudo, quibus regiam intueri maiestatem insolitum foret, in admirationem & stuporem rapièntur, tanta maiestate percussi: ac si ipsi aulici & regni Principes, qui regem quotidie viderent & alloquerentur, quique à primis annis aulam frequentassent, cum Rège ipso quodammodo educati, si illi inquam, quotiescunque eiusdem amplitudinem, magnificentiam & maiestatem intuentur, praè admiratione toties in mentis stuporem raperentur, an non dicendum foret, summum hunc ac diuinum quodammodo Règem esse? Hinc ulterius cogitatione progredere Christiane, ac tecum cogita: regem illum regum summum quendam Deum esse, ac maiestatem quandam infinitam, cum non modo ipsos Sanctos, qui mundi huius olim incolae fuerunt, sed ipsos etiam Angelos autè coelestis inquilinos, qui iam à quinque annorum millibus ei obsequantur, seruiunt, ministrant, in admirationem & stuporem rapiat: ipsas etiam Virtutes, Dominaciones, Potestates, ipsam scilicet regni eius nobilitatè, ipsos Thronos, Cherubinos, Seraphinos denique, Principes ei loco proximios, & ad coronam pertinentes. Atque ex his omnibus tecum statua, num magna sit mercedis loco habendum, ac plurimi faciendum, summum hunc regem quotidie intueri, eiusque visione in perpetuum fruì, & num iterum iuste meritoque mihi liceat

dicere, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.*

Tertium mihi, ad hanc mercedem magis magisque exaltandam, Coelestiumque felicitatem sublimius adhuc extollendam, conceptum suggestit D. Ioannes Chrysof. Dic obsecro, inquit, Christiane, si quis te in theatrum induceret, in quod magna virorum praestantium multitudo conuenisset, splendide ac regifice indutorum, magna seruatorum caterua stipulatorum, summoque ab vniuersis honore affectorum: in eorum vero medio potentissimus quidam Monarcha sederet, auro gemmisque effulgens, qui suo te lateri assidere cuperet, teque in amplissimum illum virorum illustrium confessum adoptare, an non te totum libens ac merito eiusdem obsequio dedicares? an non te mortalium felicissimum existimares? Hac subnixus deinde cogitatione in caelos euola, ad illud amplissimum theatrum oculos intende, quod non ex huiusmodi vritis, sed ex purissimis spiritibus virtutibusque mundissimis coijte, quorum species, pulchritudo, diuinitaque, gemmas atque aurum longe antecellunt, quorum splendor solis radios superat; nec solum ex hominibus, sed ex ijs qui hominibus infinitis partibus dignitate & conditione praestant, Angelis inquam, Archangelis, Thronis, Dominationibus, & Principatibus: in eorum vero medio potens ille Rex sedet, maiestatis infinitae, cuius magnitudinis & amplitudinis vnicus splendor omnium creaturarum oculos praestringit. Adeo vt, si mille mortis genera essent lubeunda, quo tanta felicitatis participes reddi possimus, promptissime ea ac libentissime ferenda forent, & ab ambabus vlnis vltroque amplectenda. Ita vt hac Chrysof. similitudine permotus rursus plena voce clamare cogat: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelo.*

Sunt nimirum animae illae Sanctae ac Beatae, quas hic exultare volumus, quibus scilicet hodierna die panegyrim hanc offerimus, & quarum iactam hodie festiuitatem celebramus; cum ipsae sint, quae hanc pro laboribus suis gloriam, hanc ob certamina coronam, hancque pro sudore mercedem adeptae sint. Animae Sanctae, quae vere in coelesti habitaculo commorantur, non autem in aliquo mundi angulo, donec vltimus iudicij dies aduenerit, deliteant, vt ab-

Lib. 4. *cōtra* sude olim asserbat Tertullian. quæ Dei modo visione perfriuntur, non vero eadem vsq; ad generalis iudicij diem priuatæ sunt, vt credebant Armenij teste Guidone, & Græci teste

D. Thom. de *erroribus* D. Thoma & Concilio Florentino: quæ in celesti paradiso iam exultant & lætantur, nõ vero eodem exclusæ manebunt, donec Christus ad iudicium venturus sit, vt docebat Vigilantius, Petrus Abailardus, Petrobrusiani, & Fraticelli testantibus id Hieron. contra Vigilantium, Gabr. Prateolo de hæresibus, & Platina in vitis Pontificum: quæ mundo huic mortuæ in cælo viuunt, omnium quæ hic geruntur conficiæ, non vero perpetuo somno sepultæ iacent rerum mortalium profus ignaræ, vt facile lego

† ad cap. 25. ore calumniatur † Lutherus, vel, vt † Corn. Agrippa, nondum cælo receptæ, vel, vt i. m. p. & nefarius Caluinus; qui mera commenta ac nugas existimauit, asserere eandem iam gloria donatas: quæ mendacia ac deliramenta vno hoc vmbone ex Euangelio Ioannis de prompto retundo: *Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego. Et illi sint mecum; vt videat claritatem meam, quam dedisti mihi.* & loco illo Paulino, *Cupio dissolui, Et esse cum Christo.*

Animæ inquam sanctæ, ac terque quaterq; beatæ, quæ nobis coram diuino tribunali patrocinantur, rem nostram agunt, ac pro nobis apud supremum illum iudicem intercedunt, vt in Baruch Propheta legimus, *Domine omnipotens Deus Israel. audi nunc orationem mortuorum Israel. Et filiorum ipsorum, qui peccauerunt*

Cap. 3. in Baruch Propheta legimus, *Domine omnipotens Deus Israel. audi nunc orationem mortuorum Israel. Et filiorum ipsorum, qui peccauerunt*

2. Mach. 15. ante te. Et secundo Machabæorum legimus summum Iudæorum Pontificem Oniam, qui dudum antea defunctus erat, à fortissimo populi vindice, ac patriarum legum æmulatore Iuda Machabæo visum, qui iunctis Deo manibus pro Iudaici populi salute supplicabat. Si diues ille Epulo, de quo in Euangelio, in medio flammarum infernalium constitutus pro frãtrum salute Abrahamum deprecatus est, eorumque memor extitit; an non id potiore iure de Sanctis existimandum est? vt nimirum Vigilantij impietas refellatur, qui teste Hieronymo Sanctorum intercessionem sustulit, vt Cōstantini Copronymi temeritas conuincatur, qui etiam edicto publico Sanctorum inuocationem euertere conatus est, dicens Sanctos de nobis rebusque nostris non esse sollicitos, no-

Lac. 16. bisque nulla posse ratione opitulari: cuius de mentis asseriores & testes habeo, † Theodoristum, † Suidam, & Michaellem Glycam, vt refutentur hereticæ assertiones VValdenium, Nicænam, testib⁹ Guidone & S. Antonino: VVicifitari, Thaborensium in Bohemia, vt refert AEncas Sylu. Lutheri quoque & Zuinglij, qui omnes nefarie crediderunt, & suos verbis & scriptis docuerunt, Sanctorum inuocationem frustra esse institutam, eosdem carere auribus, quibus nostras preces excipiant, eisque nulla suppeteret media, quibus nobis succurrant, aut hominum postulatis vlla ratione posse morem gerere. Similis omnino error est Mahumetorum, qui Sanctorum intercessionem, iuxta Alcorani sui doctrinam penitus negant, quod vnum è præcipuis nefandæ eorum superstitionis capitibus est ac veluti fundamentum.

Contra Vigilant. 6. 3. Animæ beatæ ac felices, quæ ex varijs nationibus omnibusque orbis gentibus congregatæ sunt; ita namque easdem nobis Sanctus Ioannes hodie in Epistola describit, qui suis eas oculis præfens aspexit: *Vidi urbem magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, tribubus & linguis, stantes ante thronum Dei, ait: vidi urbem magnam, non vt hinc temere præsumeremus, nos certo certius de numero eodem futuros, sed ne forte esse vasa electorum, ac saluandorum paucitate, in desperationis voraginem prolaberemur, q. eterna gloria excludendi, at vt hinc animos potius sumeremus, eo nos aliquando peruenturos, quo tot generosi athletæ, tot strenui milites, & tanto quidem numero peruenerunt. Hec porro gentium & tribuum commixtio, linguarumq; diuersitas aliud nihil denotat, quam ex omnibus mundi populis & nationibus aliquos in celesti habitaculo iucunda ac beata Dei visione perfriui. Atque in huius rei confirmationem insignis illa ciuitas, de qua in Apocalypsi, quæ Ierusalem cælestis figura & typus erat, duodecim habebat portas amplas & late patentes, quæ versus omnia mundi climata respiciebãt: vt hinc ad oculum pateat, ex omnibus terræ partibus & insulis maris ad ciuitatem illam cœlestem aditum patere.*

Animæ quin etiam gloriosæ, quarum ramentum gloria & beatitudo inæqualis est, licet lingula vsque ad satiætem reficiantur, & ple-

† Theodoristum, † Suidam, & Michaellem Glycam, vt refutentur hereticæ assertiones VValdenium, Nicænam, testib⁹ Guidone & S. Antonino: VVicifitari, Thaborensium in Bohemia, vt refert AEncas Sylu. Lutheri quoque & Zuinglij, qui omnes nefarie crediderunt, & suos verbis & scriptis docuerunt, Sanctorum inuocationem frustra esse institutam, eosdem carere auribus, quibus nostras preces excipiant, eisque nulla suppeteret media, quibus nobis succurrant, aut hominum postulatis vlla ratione posse morem gerere. Similis omnino error est Mahumetorum, qui Sanctorum intercessionem, iuxta Alcorani sui doctrinam penitus negant, quod vnum è præcipuis nefandæ eorum superstitionis capitibus est ac veluti fundamentum.

Animæ beatæ ac felices, quæ ex varijs nationibus omnibusque orbis gentibus congregatæ sunt; ita namque easdem nobis Sanctus Ioannes hodie in Epistola describit, qui suis eas oculis præfens aspexit: *Vidi urbem magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, tribubus & linguis, stantes ante thronum Dei, ait: vidi urbem magnam, non vt hinc temere præsumeremus, nos certo certius de numero eodem futuros, sed ne forte esse vasa electorum, ac saluandorum paucitate, in desperationis voraginem prolaberemur, q. eterna gloria excludendi, at vt hinc animos potius sumeremus, eo nos aliquando peruenturos, quo tot generosi athletæ, tot strenui milites, & tanto quidem numero peruenerunt. Hec porro gentium & tribuum commixtio, linguarumq; diuersitas aliud nihil denotat, quam ex omnibus mundi populis & nationibus aliquos in celesti habitaculo iucunda ac beata Dei visione perfriui. Atque in huius rei confirmationem insignis illa ciuitas, de qua in Apocalypsi, quæ Ierusalem cælestis figura & typus erat, duodecim habebat portas amplas & late patentes, quæ versus omnia mundi climata respiciebãt: vt hinc ad oculum pateat, ex omnibus terræ partibus & insulis maris ad ciuitatem illam cœlestem aditum patere.*

Animæ quin etiam gloriosæ, quarum ramentum gloria & beatitudo inæqualis est, licet lingula vsque ad satiætem reficiantur, & ple-

na voluptate perfundantur: docuere me id duo magni nominis & sanctitatis scriptores: Eucherius nimirum Lugdunensis, qui anno Domini CCCC. in nostra hac Gallia floruit, Prosper Aquitanicus Eucherio per omnia æqualis. Prioris verba sunt hæc: *Qui plus laborauerit, plus mercedis accipiet: stella enim, ut Apostolus ait, differt à stella in claritate, sic & resurrectio mortuorum: quamuis igitur omnes beati erunt, non tamen omnes æquales erunt.* Posterioris vero hæc: *Propterea quicumque ibi erunt, etsi differentibus modis ab inuicem distabunt, omnes tamen una perfectione beati erunt, quia singulis sua præmia sufficientia erunt, & capere amplius præmij suis iam perfecti non poterunt: sicut enim corporalis saturitas omnes saturos æqualiter habet, quamuis singuli cibum non æqualiter, sed pro possibilitate pepererint; ita omnes Sancti etsi fuerint aliqua graduum suorum diuersitate distincti, una beatitudine perfecti erunt, quia & una perfectione beati sunt.* Adnectamus hæc testimonij figuram à sacra Scriptura depromptas.

Traditum est, filios Israel, cum in deserto Sinai hgerent, & manna de caelis præstito nutrentur, quamuis alij plus alijs colligerent & comederent, eandem tamen omnes ex eo voluptatem percepisse, & saturatos fuisse, adeo ut tamen satur esset, qui minus collegerat, quam is, qui amplius. Textus verba audiamus: *Et mensi sunt ad mensuram Gomor, nec qui plus collegerat habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus, sed singuli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt.* Manna in sacris litteris beatitudinem designat, ut ex eo p. o. Apocalypsis loco manifestum redditur, *Vincti dabo manna absconditum.* & iucundissimum ea profecto manna est, qua Beatorum animæ reficiuntur, sed eo discrimine, quod reuera mirandum est, ut quamuis omnes non æqualiter de eadem participent, omnes tamen iucundissime reficiantur, & sufficientissime saturantur, tam is qui minori gloria potiuntur, quam qui maiori.

Ioseph Patriarcha cum totius Aegypti habenas moderaretur, & fratres qui in Aegyptum venerant conuiuio excepisset, ordine gratias singulos mensæ iussit accumbere, in suprema scilicet mensa priores natu, in ima vero natu minores. *Sederunt coram eo primogenitus iuxta*

primogenita sua, & minimus iuxta aetatem suam: & quamuis loco inter se differrent, omnes tamen iucundissime, & ad satietatem epulati sunt: eodem namque loco scriptum est, Biberuntque & inebriati sunt cum eo. Quis est obsecro, qui negare audeat, hoc Iosephi epulum epuli celestis figuram fuisse, beatitudinis inquam æternæ, in qua Iesus Christus verus Ioseph omnes Coelites & Sanctos, qui fratres eius secundum carnem sunt, lautissimo conuiuio excipit; sed ita, ut tamen veluti quendam, non quidem ætatis, sed meritum vniuscuiusque ordinem seruet: adeo ut maiores natu velut in capite mensæ sedeant, maiori que gloria perfruantur, qui vero inferiores sunt meritis, inferiores sint etiam gloria, omnes tamen sine vlla exceptione saturantur, & deliciarum vbertate inebriantur. Vnde Propheta, *Inebriantur ab vbertate domus tua.*

Magnus ille Balthasar, magni Nabuchodonosoris filius, B. byloniorum Rex, splendidi ac regale optimatibus suis, purpuratis, ac regnorum præfectis conuiuium parauit, in quo vnusquisque secundum suam bibebat aetatem.

Quidam, quorum est omnia cauillari, ac sacra verba sannis excipere, aiunt, quæ eorum ignorantia est, hæc verba secundum suam aetatem, ita intelligenda, ut tot quisque scyphos exhauriret, quot esset annorum: ita ut qui viginti annorum esset, viginti; qui triginta, triginta; qui quinquaginta, quinquaginta pateras euacuaret; ut nimirum crescentibus annis crescerent & haustus, atque ita qui ceteros superaret ætate, superaret & numero paterarum, maior que vinum biberet abundantia. Alij vero, quorum & mens sanior, ac doctrina maior, aiunt per aetatem hic dignitatem honorum merito, umque gradus designari: quorum opinio ni equidem accedens dico, hoc epulum Regis solemnissimæ Beatitudinis epuli, quod ab omni æternitate electis suis Deus preparauit, typum existere, sed epuli exquisitissimi, in quo vnusquisque Sanctorum secundum gratiam, id est, secundum merita virtutesque bibit. Docuit me id olim Propheta Isaias, idque egregia quadam metaphora, *Pascetur agni iuxta ordinem suum:* & figura quadam non inferiori Psalmista, *Torrente voluptatis tua potabis*

Gen. 43.

Psal. 35.

Daniel. 5.

Esa. 5.
Psalm. 35.
Luc. 19.

Ad

3.

Ad nouum iam testamentum veniamus: in quo legitur *homo quidam nobilis* in aliud regnum expeditionem adornasse, suasque facultates inter seruos distribuisse: qui cum parua victoria domum redisset, & seruos singulos ad se vocasset, vt nimirum disceret, quantum quisque negotiatus esset, laudauit eos, qui se absente gnauiter in negotiando se gesserant, dominique diuitias cum fenore impendebat, quorum aliquos decem ciuitatibus, aliquos vero quinque præficiendos curauit, in qua parabola liquido apparet, omnes quidem remunerationem accepisse, licet non æqualem. Hæc quidem, fateor, parabola est, sed Eucherius Lugdunensis cuius verba paulo ante adduximus, ait eam vt veram intelligendam esse, atque eadem denotari, Deum, qui in crucis certamine regnum sibi cælorum acquisiuit, Electos suos ac fideles ministros, post rigidam de traditis talentis rationem exactam, in cælesti habitaculo amplissima mercede ac remuneratione donare, sed non per omnia æquali: hos enim decem ciuitatibus; illos vero non nisi quinque præfici, id est, hos maiori, illos autem minori in cælo gloria donari. Fixum igitur sit & penitus indubitatum, Electorum mercedem infinitam esse & copiosam: in qua hic iam finis, vt ad alterum tandem aliquando concionis membrum descendam. simulque edoceam, qua via, quæ ratione ad tam immensam gloriam perueniatur.

IV.
Octo ad
beatitudi-
nem viæ.

Octo olim Dominus vias esse docuit, quibus ad Beatitudinem pertingatur quas hodiernum nobis Euangelium etiam describit, Paupertatem scilicet spiritus, Humilitatem animi, Dolorem & luctum vna cum lacrymis, Sitim & ardens quoddam desiderium iustitiæ, Benignitatem & misericordiam erga egenos, Muditatem & puritatem cordis, Mantuetudinem & dulcedinem morum, & singularem in æternis ac persecutionibus tolerantiam. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati miseres, quoniam ipsi possidebunt terram, &c.* Sunt hæc velut totidem viæ, quibus ad salutem peruenitur, ac veluti semitæ, quas omnes sancti, qui modo cælesti gloria potantur, calcarunt, vt ad beatitudinem peruenirēt. Porro has octo vias in sacris legimus voluminibus expressas.

Exech. 40. Vidit olim Ezechiel templum amplum ac

magnificum, quadrangulare, in qua varia prodigia videbat, ad quod per octo gradus ascendebatur, splendidum illud ac superbum ædificium typus fuit ac figura templi illius cælestis, & octo illi gradus, graduum, per quos ad gloriam & felicitatem æternam conscenditur, ac viarum, per quas ad cæelum iter patet.

Iacob Patriarcha cum Bersabee (qui Iudææ vicus erat, in limitibus terræ Chanaan, qui in terræ diuisione Simeonitis obtigit) egredere-^{Gen. 28.} tur, vt in Haram pergeret, somno grauatus in saxum caput reclinauit, cumque; alcum dormiret, vidit scalam quandam prodigiosam, cuius vna extremitas cæelum, altera terram tangebatur, per quam Angeli descendebant, & ascendebant. Qui veram somni huius interpretationem habere desiderat, sibi ille persuadeat, scalam hanc figuram illius esse scæle, quam hodie in Euangelio nostro erectam cernimus, quæ octo gradus habet, & cuius vna extremitas terram tangit, cum dicitur: *Beati miseres, quoniam ipsi possidebunt terram; altera vero cæelum, cum in fine sequatur: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Scala, inquam, non Iacob, sed Iesu Christi, per quam nimirum Patriarchæ, Prophetæ, Reges, Apostoli, Martyres, Confessores, Doctores, Virgines denique ad cælestem gloriam peruenierunt, sempiternæque felicitatis consortes effecti sunt. Quotnam igitur, Deus bone, semitæ sunt & viæ, quibus ad salutem perueniatur! quot portus, è quibus ad beatitudinem enauigari possumus! quotnam media, quibus æterna felicitas acquiritur! Quamobrem nolite iam amplius ô mundani præ animi angustia ac pusillanimitate dicere, ipsum iter cæelum versus angustum esse, & varijs periculis & casibus aditum eius interclusum. Nam præponit ecce nobis octo Dominus vias, vt ex ijs vnâ deligamus, quam ingrediamur; certissimeque nobis affirmat, quacumque tandem incedamus, per eam ad æternam nos beatitudinem perducendos. In quam rem egregiam è profanorum libris historiam proferam.

Solemne erat Atheniensibus, quo libertorum suorum indolem melius perspectam haberent, eosque à teneris ad omnem probitatem vitæque honestatem erudirent, eosdem certis quibusdam diebus, omnium artificum paten-<sup>Prædica-
Athenica-
suum con-
suetudo.</sup> tibus

et in officinis, adhuc iuniores per omnes vrbis plateas deducere. In hac deductione diligenter notabant, in quam potissimum officinam oculos conijcerent, quos artifices attentius & curiosius intuerentur, & quorum artificio maxime caperentur: nam est fixo & accurato illo intuitu propensiones liberorum, & primos naturæ instinctus facile colligebant. Quando igitur eos politionis officinam attentius inspicientes viderent, ac singula arma non sine ingenti animi voluptate gestientisque vultus iudicio contemplantes, hanc nimirum loriceam bene compactam, huius hastilis leuitatem, huius gladii aciem, illius galeæ temperatam mixturam demirantes; præfagebant patres, eos ad bellum natos, ac Martij proinde exercitijs & certaminibus exerendos colligebant, itaque eos veluti secundos Hercules, Phlippos, quasi novos Alexandros patriam armis & dextra defensuros. Si vero iidem liberi ante bibliopola cuiusdam fores sisterent, & operibus Platonis, Euclidis inspiciendis, Homeri versibus, aut orationibus Demosthenis legendis caperentur; arguabantur eosdem ad studia & artes humaniores editos, atque ideo studijs & scholis applicandos: atque eos aliquando vel in rostris declamando, vel philosophicas disciplinas perdiscendo sibi parentibusque honorem & gloriam immortalē allaturos. Quod si illos mechanici alicuius artificio delectati cernerent, coniecebant eos non ad sublimia, sed ad trivialia natos, atque ita est diuersarum rerum intuitu, in quas liberorum oculi & tenelli animi ferebantur, veluti præfagebant, quo quisque animo foret, & ad quæ natura sua propenderet.

Id ipsum omnino hodie nobiscum Iesum Christum, benignum illum Patrem & Dominum agere video: cupiens enim à primis incunabulis ad virtutem honestamque conuersationem nos exstimulare, atque beatitudinem accendere, omnibus amarillimæ vitæ huius diebus, ac præsertim hodierna die, per omnia nos Euangelij sui loca deducit, ac per varias semitas & vias, quibus ad gloriam peruenitur, quo naturam nostram propensionemque naturalem exploret, & videat num occulto naturæ instinctu ad æternam beatitudinem feramur. Modo namque ostendit nobis officinam pauperum, qui voluntate sua paupertatē am-

Bess. de Sanctis.

plexi sunt; & si videat nos hac eorum paupertate delectari & affici, certo sibi persuadet, ad regnum cælorum nos aliquando peruenturos. Modo nos deducit ad lacrymantes, gembundos, ac beatos illos Heraclitos, qui sic ad mortem vsque peccata singultibus, suspirijs, gemitibus inenarrabilibus, poenitentia, & lacrymis eluere conantur; & si cernat horum nos gemedi, plorandique consuetudine capi, continuo infert, gaudiorum nos sempiternorum participes futuros. Deinde proponit nobis mansuetos, benignos, mites, placidos, eos inquam, qui humilitatem consecantur, passiones & lasciuientes animi motus edomuerunt, eos, quorum cor mundum est atque ab omni prius labe vacuum; & si hic sentiat nos rapi & affici, auguratur & coniecit nos Deum aliquando visuros, atque iucunda diuinæ eiusdem essentia visione aliquando recreandos. Denique per rubicunda persecutionum theatra nos exspatiatum deducit, per officinas nimirum afflictionum, per Martyriorum ac tribulationum pædagogia, quorum omnium aspectu si nos videt recreari, ac defixis oculis magna cum animi voluptate contempleri, hinc Petram in cruce, Paulum sub ense, Stephanum sub lapidibus, Laurentium in craticula, Iosephum in carcere, Danielem inter leones, tres pueros in camino ignis ardentis: si conspiciat inquam, nos non sine aliquo lætitiæ gemitu videre, Dauidem à filio bello peritum, Tobiam oculorum lumine orbatum, Iob vlceribus plenum, ac sanie cooperatum, populum Israel tam diuturno tempore in captiuitate constitutum; hoc ei velut certissimum præfagium erit ac signum rectissima nos ad cælum grassari via, & ad regni sempiterni fruitionem nos esse destinatos. Atque ita ex plurimis alijs considerationibus de intentione nostra & affectu, qui & de internis cogitationibus diiudicare potest: ideoque varias hæc vias nobis aperit, aliquam vt ex illis quam calcemus nobis seligamus, vt iter ad æternam felicitatem obtinendam hæc ratione facile nobis & expeditum reddamus.

Magnus ille Israelitarum dux Iosue, vrbem Iosue 6.
Iericho, quæ in primo terræ Chanaan limine sita erat, quæque à sexcentis hominum millibus cingebatur, expugnaturus, suos ad fortiter agendum cohortatus præmonebat, ad tubarum sacerdotum clangorem muros eiusdem

M m m m ad

ad terram quidem prosternendos: sed caue-
rent etiam atque etiam, ne patentibus iam mu-
ris & ad terram deiectis, omnes vno simul im-
petu per principem portam intrarent, ne sibi
mutuo impedimento forent, sed singuli de re-
gione loci, in quo stabant. Erit hæc nobis hi-
storia instar allegoriæ, dicemusque regnum
cælorum, quod toties in Euangelij ciuitati
comparatur, violenter rapti, ac vim quodam-
modo pati, in primis autem prædicationis
huccina, quæ omnia valla demolitur, omnia
etiam validissima propugnacula deiecit, om-
nes muros, quos demones ad se defendendos
obijcere queant, ad terram prosternit, vinci &
expugnari.

Matth. 11.

Quæ omnia ad terram cum deiecta fue-
rint, & iter ad cælum iam complanatum, in-
gensque ad transeundum patuerit hiatus, non
vult sumamus ille Regum Rex Deus eadem nos
intrare porta, eundemque calcare callem; sed
plures nobis demonstrat vias, vt quæ visa fue-
rit facillima & expeditissima, eam nobis ad
calcandum seligamus. Vult quodammodo,
vt sine vilo nostro dispendio, magnaue com-
moditate cælum ingrediamur, & facile ad sa-
lutem pertingamus: audite obsecro, quot no-
bis ostia reseret, quot aditus patefaciat: ait e-
nim, *Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati
qui lugent, Beati misericordes, Beati mundo
corde, Beati pacifici, Beati qui sitiunt iustitiam,
Beati qui persecutionem patiuntur.* Aperiet
ecce iter paupertatis, lachrymarum, miseri-
cordiæ, humilitatis, ac tolerantia semitam, a-
liasque varias, quarum vnam nobis deliga-
mus, per quam in cælestem patriam proficisci,
& in beatitudinis portum secure pertinge-
re valeamus.

Matth. 5.

Vetus Hebræorum traditio est, Israelitis
mare Rubrum transeuntibus, duodecim id lo-
cis mirabili quadam ratione diuisum fuisse, vt
vnaquæque tribus sine vilo impedimento li-
bere pertransiret, ita namque Origenes, To-
status, & Genebrardus in Psalmos tradidere, il-
lis Psalmographi verbis potissimum innixi,
Psalm. 137. *Qui diuisit mare rubrum in diuisio-
nes.* Voluit nimirum Deus dilecto sibi populo
duodecim transitus parare, vt tanto facilius &
citius tertiam promissam per tribus ingrederetur.
Discite hinc Auditores, eundem ipsum
Deum, vt nos vitæ huius Aegypto & Satana

Exod. 14.

tyrannide eductos in paradysum, qui vere ter-
ra est, quam nobis toties & tam sancte promi-
sit, deduceret, rubrum mundi huius mare,
quod nobis prius transeundum est, in plures
partes diuidere, dilatare quodammodo & co-
planare diuersis locis, vt tanto nobis transitus
facilior foret & expeditior. Hæc transitus per
paupertatem, illinc per humilitatem; hæc iter
per misericordiam, illac per patientiam. Sed
octo nobis vias hodiernum Euangelium, ve-
lut regias demonstrat; & eas penitus à se mu-
tuo differentes, quas Beati & iusti calcando,
diuersis anfractibus ad cælestem patriam
peruenere, & in gaudium Domini admissi
sunt. Quarum aliquas accuratius iam perse-
quar, & enucleatius explicabo. Prima itaq; sit
paupertatis.

Ipsa namque est prima omnium via, eaque
certissima, & compendiosissima, qua ad cælum
& salutis portum perueniatur. hæc namque
Christus primo loco nuncupauit, ceteris-
que omnibus præposuit, *Beati, inquit, paupe-
res spiritu, quoniam ipsorum est regnum celo-
rum:* quo loco non paupertas, quæ necessario
etiam ab inuitis, ferenda venit, intelligit, sed
voluntariam; deque ijs solum pauperibus agit,
qui vltro & spontaneè, sancto quodam ac re-
ligioso proposito, Deique amore succensi,
eamdem amplexi sunt, atque omnia, quæ in
mundo possidebant, vel aliquando etiam
possidere poterant, deseruere. Non possum
vero, quin hoc loco eorum impudentiam &
ineptam cauillandi pruriginem coarguam, qui
honore & dignitate beatitudinis huius abu-
tentes; per pauperes hos spiritu, fatuos, stoli-
dos, idiotas, bardos, & emotæ mentis & immi-
nuti cerebri homunciones denotari volunt.
Sed Glossam Ordinatiam, quæ è cælo profe-
cta est, hic sequimur, quæ per pauperes hos
spiritu intelligit eos, qui vltro nullius per-
suasum propria voluntate ac consensu, omni
se rerum mundanarum affectu exuertunt, &
heroico quodam mentis proposito diuitijs &
delicijs sæculi huius vaicidixere, Deoque Re-
ligiosæ paupertatis votum obtulerunt. Atque in-
hunc modum humilis ista Davidis Regis ora-
tio capienda est, *Inclina Domine aurem tuam, Psal. 138
quia inops & pauper sum ego.* quæ verba Au-
gustinus explanans ait, *Pauper non erat David,
cum Rex esset, sed interior pauper erat: multi*

V. Paupertas voluntaria prima ad beatitudinem via est. Matth. 5.

Non moti vac.

enim exterius pauperes sunt, qui intus diuites sunt desiderio, & Sancti Pauli præceptum transgrediuntur, *Tamquam nihil habentes & omnia possidentes.* Quare hic non nisi de paupertate voluntaria sit sermo, cui & hoc Euangelicum elogium accino, *Beati pauperes spiritu.*

Hem quam securus paupertas ipsa portus est, è quo recta sine vilo discrimine aut piratarum metu per infames naufragij voragine ac mundi huius charybdes in patriam viuentium enauigamus. Quam multos sanctos viros sidus hoc à tempestate, procellis ac fluctibus eripuit? Testis nobis sit Ionas Propheta, hic enim cum mare per nauigaret, non meliorem seruandæ nauis & vitæ nauarchi, suiq; à tempestate liberandi rationem inuenire valuit, quàm mercibus nauim exonerare, eaq; in mare deijcere. Vita nostra, Auditores, mera quædam nauigatio est, idq; in mari mundi huius, varijs tempestatibus & procellis agitata: in qua nauigatione vt vitam nostram conseruemus, animamq; in tuto colloceamus, & damnationis perpetuæ naufragium euadamus, nullum, meo quidem iudicio, aut aptius aut conuenientius remedium reperire datur, quàm inordinatis erga mundi huius res affectibus seipsum exonerare; diuitias velut res quasdam superfluas eiecerit, atque sub vndis paupertatis omnia concupiscentiæ desideria, quæ nonnunquam offerre se gestunt, animo que periculum accersunt, submergere.

Vasa, quæ Elizabeth in domo Sunamitidis miraculosa quadam ratione oleo replebat, vacua prius fuisse constat. Vt autem nostro hoc proposito tropologice adaptem, dico, animæ nostræ vasa non prius oleo gloriæ patriæ cælestis, in domo Dei, id est, cælo adimplenda, quam ab omni penitus concupiscentia, atque omni terreno desiderio, in mundi huius domo eadem vacua reddantur. Nam mihi creditis velim, eum qui in hoc mundo pauper & inops est, hac sibi paupertate diuitias in altero comparaturum.

Docent Philosophi, atque in primis Aristoteles nullum in vacuo motum dari: adeo vt quamuis omni in re aliquis semper naturæ motus existat, in vacuo tamen nullus omnino reperiri possit. Dogma hoc quidem Philosophicum est: quid nunc & Theologicum? aio æmpe in anima paupere atq; ab omni inordi-

nato effectu rerumq; fragilium desiderio vacua nullam omnino motum corruptibilem existere, eamq; velut in tuto, ne ab vllis viciosis motibus in peti possit, esse collocatam: adeo vt cum diuites & opibus pleni, ventis, tentationibus, & casibus varijs obnoxij sint, pauperes velut in tuto & aprico loco constituti, ab omnibus procellis tempestatibusq; immunes existant.

Luna noctis illa domina numquam defectum patitur, nisi dū plena est; quamdiu enim Luna nondimidata est & in cornua curuata, ab huiusmodi deliquio tuta existit; quin etiam tum, liquium cum plena est, à sole omnis luminis principio patitur, nisi & fonte quam maxime distat. Idipsum quid dum plena impedit, quo minus de gratia dicamus: Peccata est, scilicet quæ obscuri sima quædam deliquia nominari queunt, in anima paupere, egenæ, rebusque necessarijs destituta (quæ hoc in mundo instar lunæ crescentis & decrescens est) rarissime locum habere: sed tum potissimum eandem deliquium & Eclipsam experiri, ac longissime à Deo, qui sol iustitiæ est, remotam esse, dum diuitijs & opibus turget. Exclamem igitur merito, O infelices diuitias, atque omnium iritamenta malorum! & è contra, *Beati pauperes spiritu.*

Verè inquam beati, qui propria sua voluntate, ac sponte vniuersos mundi thesauros dereliquere, seq; ex omnibus sæculi huius pedicis & insidijs eripuerit. Horum felicitatè olim quoq; demiratus est Sapiens, dum ait, *Beatus Eccli. 31. vir qui inuentus est sine macula, qui post aurum non abiit; nec sperauit in pecunia thesauris. Quis est hic, & laudabimus eum: fecit enim mirabilia in vita sua.* Mirabilia inquam, ac mera miracula, ipsaque miracula multis quin etiam partibus superantia. Afferit enim Chrysostomus, atq; aperte confitetur, rerum temporalium & omnis lætioris fortunæ contemptum, omnium miraculorum esse maximum. in omnibus enim, quæ præter & supra cõmunem naturæ cursum, ac non sine diuina cooperatione fieri videmus, Deus ipse præcipuus operator est, homo vero non nisi instrumentum est, ac veluti quoddam zero in numerandi arte, quod ipsum quidem nullum ex se efficit numerum, sed alijs adiunctum notis ad millenarium vsque & etiam amplius extenditur: Verū in singulari hoc miraculo, quod in paupertate voluntaria ac rerum

M m m m a m m m

L. Con. 6.

Paupertas
securus
quidam
portus est.

4 Reg. 4.

Non est
morus in
vacuo.

mundanarum cōtemptu situm est, homo præcipuus opifex est; hic enim ille voluntatem suam refrenat, hic prauos & inordinatos affectus compescit, eosque à fluxis & perituris diuitijs auocat: Deus autem non nisi cooperatur est, Creator velut persona secundaria impellit, at creatura opus ipsum perficit & consummat. *Beati igitur pauperes spiritu.*

Laudatur in sacris literis singularis illa patientia ac magnanimitas Iob Prophetæ, quod nimirum, cum ignem, fulmina, elementa, homines etiam ac Diabolos, & totam vniuersi machinam in suam coniurasse perniciem videret, aliud nihil, vnus iam & nudus ad extremum inopiæ & paupertatis redactus, heroica quadam & mascula animi magnitudine dixerit, quam.

Iob 2.

Nudus egressus sum de utero matris mee; & nudus reuertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit; sit nomen Domini benedictum.

Pauperes voluntarij cum Iobo comparati.

Dicere voluit expostulans, Quid est quod me hic affligam? cur animo exerceat? quippe qui nihil perdidit; cum nihil huc intulerim, dū pedem in hunc mundum inferrem; & nihil quoque hinc mecum ablaturus sim, dum mihi ad sepulchrum abeundum erit. Si Deus mihi facultates sit elargitus, & easdem iam abstulerit, solum repetit, quod ad se pertinebat: quare in æternum & in sæculum sæculi nomen eius maneat benedictum. Cum hanc Prophetæ Stoicam magnanimitatem ac simul voluntariam Religiosi paupertatem & in abdicandis opibus constantiam accuratius mecum perpendo, existimo sane hanc maioribus dignam esse encomijs magisque deprecandam. Hic enim sine vlla vanitate & inanis gloriæ metu dicere potest: Dederas Domine tam amplas facultates & opes seruo tuo Iob, & eas idem ipse, in omnes illius possessiones sæutendo, repetisti, in quo ipsa tibi elementa famulata sunt, Diaboli vero voluntatis tuæ executores exstiterunt: Ego vero mihi ipsi futurus sum carnifex & tortor: neque enim exspectabo, donec ignis, latrones, Diaboli quoque in me crudelitatem suam exerceant, v' o'enterque mihi auferant, quæ benignissime mihi aliquando indulxisti: at ego ipse amore tui ipsdem me denudabo, atque omnibus omnino rebus motu proprio cedere, paupertatemque voluntariam ambabus vlnis amplecti paratus sum. Iterum igitur dico, *Beati pauperes spiritu.*

Beati inquam ac terque quaterque felices, qui disruptis captiuitatis suæ vinculis, seque ipsos mundi huius catenis exsoluentes ad egregiam quamdam libertatem & vere auream aspirant. Hinc Augusti, *Quem delectat vera libertas, ab amore mutabilium liber esse appetit.* & apud Lucillum suum Seneca hanc suam libertatem extulit, ad eamque eundem inuitauit dicens: *Vaco, mi Lucili, vaco; & ubicumque sum, meus sum; rebus enim non me trado, sed commodo.* quasi diceret, non meam ego libertatem vendo, nec ipsis me rebus penitus submitto, sed horas tantum aliquot ex otio meo illis elargior, & nonnullas tantum animi cogitationes. Singula hic verba pondus & energiam habent, non me trado: rebus enim se tradere est de iure suo decedere, libertatem perdere, vincula quedam pedibus iniicere, seque mancipium confiteri, sed commodo, neque enim affectus rebus hinc fluxis, nisi in quantum ad vitam necessarijs, affigendi sunt: sed post aliquot occupationes deinde ad desideratam libertatem exoptatumque asyllum redeundum. Atqui hanc Senecæ agendi consuetudinem imitantur pauperes hi beati, quos hoc beatitudinis nomine ipsa Patris Veritas donauit, dicens, *Beati pauperes spiritu.*

Luculentus hic mihi conceptus in mentem venit. Ionas Propheta è Ninive reuersus cum die media sub vmbra virentis hederæ defatigatus & laboribus exhaustus iucundissime dormit, vidit ecce subito ad radicem eius vermem, qui eandem depalcebat, quo factò omnis statim vixor eiusdem exaruit. Scripturæ verba sunt hæc: *Et præparauit Dominus Deus hederam, & ascendit super caput Iona, ut esset vmbra super caput eius; Laborauerat enim, & letatus est Iona super hederam latitans magna, & præparauit Deus vermem, & percussit hederam & exaruit.* Per semper virentem hanc hederam bona temporalia intelligo & merito: quemadmodum, n. hedera parieti aut maceræ alicui adhaerescens in sublimi exerceat, & caput inter nubila conat, sola autem, & sine sustentaculo, sine vigore & flore per terram serpit: ad eundem modum & diuitiæ, si bonis hæ & pijs operibus adhaerent, si eleemosynjs innituntur, captiuorum videlicet redemptioni, ægiorum curationi, alijsq; exercitijs misericordie: mirum quâ sublimi exerceant, quamque late mentuorum ramos extendant.

Ion. 4.

Temporaria bona hederæ comparata.

sancti: in minus, facile apparet, quam euandae & emortuae ac quodammodo exsuccae ad terram delapsae iaceant. Huius autem sub hederæ umbra quam suauiter mundani dormiunt, cum nimirum diuitijs terræ huius gaudentes ingentem ex ipsidem voluptatem percipiunt? Sed, hem breuem ac fugacem voluptatem, dum minime credunt vel expectant, vermiculus quidam terra egrediens, viridem hanc arborem exedit, & eiusdem radice depastus omni eam penitus virore despoliat. Vermis hic, Auditores, ipse Christus est, qui & hoc se ipsum nomine appellare non dubitauit (*Ego sum vermis & non homo* superbiens & arrogans atq; instar aliorum peruersus & iniquus) vermis hic arbutusculi huius radices depastus est, cum sacrosancto suo ore pauperes spiritu felices ac beatos pronunciauit. Hinc porro factum est, vt omnes deinde viri sancti elogio hoc potissimum incitati opes & diuitias facultatis huius velut mortuas, aridas & exsuccas existimant.

nigritatem vero ac mansuetudinem cœlorum inquilinas esse. Quantum porro malum sit cholera, quantum iue animam commoueat, non existimo hic necessarium pluribus exponere, præsertim cum ex verbis Prophetæ Iob, *De naribus eius ascendit fumus ollæ succensæ*, satis id manifestum reddatur, quibus iratum ollæ feruenti comparat, cum enim olla propter subiectum ignem feruet, quidquid in imo est, sursum ascendit: calor quippe, qui subtrus operatur, feces, sordes, & quidquid in fundo latebat, exerit, quod aqua æstuante minime videri poterat. Ita quoque dum animus ira & furore efferaescit, igneque ebullientis cholerae superimpositus est, omnia interiora concitantur & altum petunt, blasphemias ore euaporant, iniuriarum prodeunt, & quidquid fecis, spumæ, sordium in animo delitebat, foras gestit erumpere: adeo vt quando aliquem furere & cholera succensum videmus, illud Ieremiæ merito dicere possimus: *Ollam succensam ego video.*

Ollæ feruenti cholera comparata est.

Alij vehementem hunc furorem grandini assimilant: quemadmodum enim grando impressio quadam meteorologica est, quæ in aeris regione nascitur, quæ dum in terram delabitur, tanto impetu decedit, vt *Sternat agros, sternat sata læta, boumq; labores*: non tunc quoque ira, quæ impressio quadam animæ est, in parte irascibili efformata, dum in terram conscientia alicuius ingruit, omnia destruit, dissipat, stragemque illic non exiguam edit; adeo vt de cholericis illa scripturæ verba usurpare liceat: *Ignis grando, nix, glacies, spiritus procellarum pars calicis eorum*: ac veluti in temperata quadam regione rarissima est grando; ita & in anima tuauit ac benigna cholera rarissime locum habet.

Ierem. I. Cholera grandini comparata.

Psal. 148.

Docent rerum naturalium inuestigatores Olympum montem, qui omnium montium princeps est, à fulmine, turbinibus, procellis, & grandine non impeti. Docemur occulto hoc naturæ arcano sublimes & heroicis animos, quales mites sunt & pacifici, fulminantibus illis passionibus iræ obnoxios non esse, à procellis iracundiæ remotissimos, & à grandine æstantis furoris nimium quantum alienos; ac proinde mites & benignos ex Euangelij sententia vere mites

M. m. m. 3. pro-

VI. *Benignitas*
deum ad
gloriam
trahit.
 Matt. 11.
 Post opulentiam hanc paupertatem altera ad cœtos semita ipsa est benignitas & iniuriarum placida perpessio. ita namque id docuit olim magnus ille artium Magister Christus Dominus, dum ait, *Discite a me, quia mitis sum & humilis corde*, discite inquam non mundos de nouo condere, mortuos ad vitam reuocare, manna de cœlo pluere, rupes in fontes aquarum conuertere; sed benignitatem: discite rancorem & omnem animi amaritudinem exuere, & humilitatem cordis vestri tabulis insculpere. Hinc inter maxima Mosis Prophetæ eacomia scriptum de eo legimus: *Erat enim Moses vir mitissimus.* & Psaltes inter cæteras Dei optimi maximi proprietates hanc non postremam arbitrat, *Tu Domine suauis es mitis.* Quin & ipse Deus beatitudines tuas exponens, de eos qui beati sunt enumerans, secundo loco benignitatem & mansuetudinem posuit, atque eos qui mites sunt & benigni, ab omni videlicet felle & animi virulentia alieni.

Maledicta sit igitur iracundia, & rabies, ac nimium vos iustitiales, qui ira & effrenata vindictæ vos cupiditate transuersum rapi simis: neque enim cœlum vlla ad vos ratione spectat: certum namque est furias ac quidquid ad rabiem spectat, tartara incolere, be-

pronunciari, in quam rem figuras producam.

Exod. 9.

Grando illa Aegyptia, qua nulla maior vnquam aut vehementior fuit, omnia in Aegypto comminuit & evertit, pecora & armenta interemit, & segetes per vniuersum regnum pessumdedit. at in terra Gessen, in qua Israelita habitabant, nulla prorsus grando apparuit, & cum omnes circumquaque vicini tristi hoc casu affligerentur, minima haec terra portio immunis mansit. Peregregia sane allegoria. Per Aegyptum hanc iracundos intellige qui densis nebulis & spissis vaporibus oppleti, facillime se a cholera extra animam statim abripi sinunt, quae instar gradinis omnes partes illas vitales, quae in irascibili & concupiscibili sunt, evertit ac destruit, & eadem simul opera omnes virtutes & merita, quae in animae agro reperitur, quae eiusdem quodammodo segetes & mellis sunt, demolitur; at in terra Gessen, per quam pacifici anima, benignitati affecta denotatur, nullam vel minimam perniciem causat: ita vt vniuerso iracundorum horum Aegyptiorum regno grandinae hae vastato, solus angulus Gessen, qui mansuetorum ac placidorum typus est, ab eadem tutus sit & immunis. Hinc non iniuria iuxta Euangelium dicimus, *Beati mites.*

Matt. 5.

Ira turbini confertur.

At quoniam similitudines magnam apud omnes vim habere solent, aliam adhuc domi meae natam producam. Dico itaque iram & furorem similem esse turbini cuiusdam vehementi, quantum e verbis Ezechielis colligi potest, *Ecce ventus turbini venit ab aquilone;* at turbini, qui hoc ipsum in anima Christiani, quod olim domui Iob factum est, operari consuevit. Tradit namque scriptura, ventum quendam e deserto repente excitatum, tanto impetu ac vehementia domum viri sancti concussisse, vt quatuor angulis eiusdem loco motis ipsa ad terram conciderit, miseraque ruina cunctos eius liberos oppresserit. Per infelicem hanc domum hominis animam designari autumo, quae quatuor columnis innixa, quatuor inquam virtutibus cardinalibus a violento illo irae turbine, qui ex infernali abyso repente consurgit, tantumquam impetu vndequaue concuti-

Ezech. 1.

Iob 1.

tur, vt ad terram concidat necesse sit, suoque casu omnia simul bona & liberos eius, virtutes scilicet, pia opera, ac merita inuoluat. Vbi enim vehemens haec dominatur passio, & iracundia saeuiritiam & tyrannidem exercet, omnia concidant & pereant necesse est. Cogitate igitur vobiscum, an non ita vere scelesti quaedam sit rabies, & nummauetudo heroica quaedam virtus sit, & an merito inter octo beatitudines a Domino constitutur: atque num vna e vijs sit, per quas dum animae insistant, recta ad caelestem patriam & iucundissimam Sanctorum societatem perueniant.

Ad priores hasce vias tertia accedit patientia & afflictionum equanimis tolerantia, quae vere via quaedam regia est, per quam compendiosissime simul & expeditissime ad regnum caelorum tenditur, & quam insistere adeo necessarium est, nulla vt ad gloriam peruenerit anima, quae hanc viam non prius calcarit. Ita namque id Apostoli auctoritate sua tradiderunt; *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum caelorum.* & deinde singillatim Paulus, *Hoc leuis tribulatio nostra immensum gloriae pondus operatur in nobis.* Id ipsum & Angelus Iohanni in Apocalyp. viuo exemplo demonstrauit, cum ei plurimas bellatorum turmas victoris nobiles, ac palmas manibus gestantes, & vestibus agni immaculati sanguine tinctis indutas ostenderet, quas hoc elogio condecorauit: *Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna.* Quin & ante hos omnes publice Saliator noster docuerat: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

O igitur omnibus votis exoptanda persecutiones, quas tam ampla mercede compensat Omnipotens! o auro redimenda afflictiones, quae caelestem gloriam in premium recipietis! Docuit id me Doctor gentium Paulus, qui in nulla re alia preterquam in cruce Domini, quae Christianarum tribulationum symbolum est, gloriatur & triumphat: *Abstine mihi, inquit, gloriari nisi in cruce Domini nostri;* perinde ac si diceret, *Glorietur mundani in diuitijs, in omniueia rerum cognitione philosophi, reges in sceptris & diadematis; equidem aliud non queram aut*

Patientia in tribulationibus via est, per quam ad gloriam peruenitur caelestem.

Act. 14. 1. Cor. 4. Apoc. 7.

Matt. 5. Luc. 6.

Gal. 6.

ambiam, quam crucem Domini mei : illa futura est mihi honos, voluptas, vnica mea gloria ac triumphus. Perseptum namque habeo, quid sit crux, & quantum boni contineat tribulationes, noui, praesertim cum per easde ad gloriam perueniatur.

Magnus ille Patriarcha Jacob quamdiu caput in lapidem reclinatum habebat, mirabilem illam ac prodigiosam scalam conspexit, per quam Angeli de caelo deorsum & e terra sursum ascendebant, cuiusque extremitates caelum cum terra copulabant. Denotabat hoc nos, quamdiu tribulationum lapides capitibus nostris subiecti sunt, quamdiu super nudam membra extendimus, quamdiu persecutiones sustinemus, propter iustitiam, Angelorum visione recreari, caelorum conspectum & scalam, per quam ad gloriam ascendimus, promereri. Merito igitur in Euangelio Dominus: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

Item igitur exel. mo, o persecutiones super aurum & topazion diligenda, quae beatitudinem aequanimiter vos ferentibus affertis, & caelestem mercedem promeremini: quibus solis, vti & voluntariae paupertatis regnum caelorum proquisit Dominus. Pacificis quidem & mitibus terrae possessio, lugentibus solatium, misericordibus & benignis in pauperes reciproca misericordia, esuriensibus iustitiam, securitas promittitur, sed patientibus & pauperibus spiritu gloria nullo vnquam tempore finienda. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum:* ac deinde, *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum,* vtrinque legimus caelum, vtrinque coronas, vtrinque regna eaque afflictis parata & pauperibus. Anne scire vultis curiosi rerum inuestigatores, cur his duabus potissimum beatitudinibus tam magnificum, tamque amplum Deus praemium proposuerit? dicam. Prudentem hic Christum patremfamilias videri imitatus, plures habentem filias, quarum non aequalis omnium sit pulchritudo, quod cum aequo singulas amore prosequatur, deformioribus tamen maiorem & ampliore dotem assignat, quam ijs, quibus pulchritudina natura contulit, quo illa ci-

tius honesto matrimonio copulentur. Testis huius rei sit Laban, qui cum duas haberet filias, simplicem vnam nomine Liam, & alteram venustate insignem, cui nomen Rachel, tauriori lautiorē dotem dedit: ita ut quae impares forma, essent & dote. Id ipsam penitus Pater facit caelestis: cum enim octo habeat filias, caelestes inquam filias, octo nimirum beatitudines, easque hominibus matrimonio velit iungere. Paupertati & tribulationum tolerantia, quae mundanorum oculis caeteris videntur deformiores, caelestem gloriam velut in dote, n constituit: cuius matrimonij tabulas ipsaque contractus verba huc adducam: *Beati pauperes spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

Mallagētis gentibus immanitate barbaris solenne erat, omnes quotannis filias nobiles, & simul etiam adolecentes, qui easdem ducerent, vnum in locum congregare: tum adolecentes, qui alicuius puellae pulchritudine capti erant, eandem magna auri vi sibi in vxorem redimebant, quod ipsum deinde deformibus in dotem dabatur, ut & illae hac sibi ratione maritos compararent, adeo ut pulchris pulchritudo, deformioribus aurum maritos conciliaret. Idem ornatio hic in beatitudinum suarū enumeratione facit Christus, deformes nempe filias, hominumque oculis displicentes, persecutionum patientia ac paupertatem voluntariam dicentibus amplissimam mercedem pollicetur. Haec autem eiusdem pollicitatio est: *Beati pauperes spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Audistis iam vias tristissimas, Auditores, per quas ad salutem peruenitur vidistis planas illas semitas, quas omnes Sancti, quorum omnium vnā & generalem memoriam agimus, calcando, ad aeternam tandem beatitudinem pertigerunt: vestium vero est eisdem quam proximē sequi. Currite igitur in odorem tot strenuorum athletarum, virtutes eorum & facta heroica imitamini, eorum vos vitae conformes ac meritorum capaces reddite, hac namque praesertim de causa eorum nobis festiuitatem Ecclesia proponit, cuius rei varias sacrae nobis litterae figuras subministrat.

Gen. 29.

Supra.

Laudabilis Maslagetarum consuetudo.

Diaz in festo SS. omnium, & de Vega in ser. de S. Sebast.

Supra.

Fufide

fol.

Mate.

Mate. Luc. 6.

Migne's conceptus.

Fusile illud mare, quod fecit olim in Dei honorem Moses, singulare inter cetera hoc habebat, quod duplex in eo sculpturarum striatarum ordo appateret, & ipse quidem fusilis. Ingens illud vas in maris similitudinem efformatum Ecclesiam denotabat; illæ porro sculpturæ SS. exempla & imagines, qui ad imitandum potissimum nobis propositi sunt, ut quibus illi vijs, quibus rationibus ad tantâ gloriam peruenerint, hinc colligeremus. erat porro sculpturarum harum ordo duplex, quo Sanctos & veteris & noui simul testamenti melius nobis ostenderet, totumque imagines ut intuen- do virtutes etiam sanctaque opera imitare- mur.

Num. 13.

Moses Dux ut Hebræos, qui Aegypti olas numquam non spirabant, ad terram promissionis armis sibi parandam magis accenderet, exploratores aliquot in totius populi conspectum produxit, qui varia fructuum genera, velut quoddam inaudita fertilitatis specimen populo demonstrarent. Magnus ille regum Rex Christus, & Ecclesia sancta, quæ eundem hic vires supplet, non imprudenter mihi videntur fecisse, cum ut hominibus ad mundi huius Aegyptium semper anhelantibus vera promissionis terræ desiderium excitarent, omnes illis hodie Sanctos producit, qui omnes regnum cœlestis explorarunt, variasque virtutes, qui veri quidam regni illius fructus, euidenti gloriæ indicia, & luculenta numquam visæ vel audita fertilitatis argumenta sunt, secum deferunt. Tertiam adhuc post duas hæc sacras e gentium monumentis producam historiam.

Lacedæ.

Lacedæmonij viuuentutem ad maiorum moniorum suorum imitationem accenderent, omnes mos in iuuentute ad que, tam eorum quidomi, quam qui bello claruerant, imagines in senatu in ære, vel marmore ad viuum expresserant, hoc adiuncto epigrammate, *si fueritis sicut isti, ori- in Paradiso tis sicut isti.* Laudabile hoc Spartanorum factum sanctius interpretatus dico, Ecclesiam hodierna die idiptum prorsus facere. Nonnes enim Christianos excitare dum satagit, ut vitam ad instar maiorum suorum agant, eorumque vestigijs gnauiter insistant, diuersa ijs Sanctorum genera, Apostolos nimirum,

Martyres. Confessores, Virgines, antiquos illos dico heroes & heroínas, qui fortitudine sua & rebus strenue gestis immortalis gloriæ coronam adepti sunt, ob oculos ponit, & ipsi dem nos verbis alloquitur, Si tales fueritis meritis, quales Sancti hi fuere, quorum iam diem colitis, eritis & tales gloria, quales modo illi. Apostolus verò Paulus idiptum nobis proponit. sed alijs plane verbis: *Si compatimur, & conregnabimus.* Atque in hunc sensum & hodiernum Euangelium, & præsens hæc concio finem accipiat: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.*

In hoc porro gratiam tuam nobis elargire, o omnium Sanctorum Sancte; vosque eandem vestris ab illo precibus obtinete o Sancti cœli in cœlæ Angelorum socij, ac summi Dei amici; vos inquam, quorum hodie festiuitatem facimus, quos inuocamus, imploramus, adoramus, non quidem ut aliquos deos, sed ut fideles summi Patris ministros. Hoc obsecro nobis ab æterna illa maiestate exorate, in hoc precibus vestras interponite, votis nostris & desiderijs annuite, & orationibus nostris benignas aures accommodate. Nolite vero imitari ingratum illum Pharaonis pincernam, qui eiga stulo solutus & à Rege suo in pristinum dignitatis locum sublimatus, captiui Ioseph oblitus est, qui eidem tamen cum illo cæreri inclusus fuerat. Vos autem Sancti gloriosi, qui nostri olim in potius & afflictionibus socij exististis, qui eodem, quo nos modo, carcere clausi fuistis, hanc ingratitudinem & inhumanitatem nolite imitari. O ter beati Sancti, qui felici Zephyro afflato optatum in terra viuuentium portum intrastis, nostri quæso nolite obliuisci, qui in procelloso hocce mari plurimè obnoxij casibus adhuc fluctuamus, quæ ad eundem portum aspiramus; cursum nostrum dirigite, ut peritissimi nauæ in tempestationibus nobis affugate, & exoptate cynosuræ lumen nauigantibus præbete, & lucidissimæ lampades, felices viatores, qui post tot congesta itinera in patriam tandem peruenistis; cum nos miseri hic etiamnum peregrinemur, licet interea dum in terra hæc exilij versamur, ad perpetuæ hoc quietis domicilium aspiciamus; conducite nos, dirigite iter nostrum,

vias nos edocete, per quas ambulantes peregrinationem nostram peragamus. Sed o Sancti felicissimi, iterum nostri mementote, pro nobis intercedite; & quoniam animæ in Purgatorio adhuc detinentur, & oculos suos in vos & nos etiam conijciunt, vestraque suffragia, & simul nostra efflagitant, nostra vestris vota coniungimus, proque ijs unanimi oratione, vestra gloria valedicentes, dicimus, *Requiescant in pace.*

IN FESTO COMMÉMORATIONIS OMNIUM FIDELIUM Defunctorum.

Partitio.

- I. De mortis memoria.
- II. Quam illa sit utilis.
- III. De cura pro mortuis.
- IV. Variarum gentium variarumque in mortuos cura.

Requiem aeternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

FIGURA.

Felix ille Princeps David, qui ex humilium ovium pastore ad sceptrum Iudææ electus est, audito fortissimos Israel una cum Saule & Ionatha in montibus Gelboe occubuisse, lachrymabundus ac suspirans suos omnes ad ieiunia, suspiria, & lamenta invitabat, singultuque verba interrumpere huiusmodi lesso defunctorum miseriam deplorabat: *Considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati: In te ysi, Israel, super montes tuos interfecti sunt: quomodo ceciderunt fortes? Quomodo ceciderunt fortes in praelio? Ionathas in excelsis tuis occisus est? Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica? Ipsum mihi hodierna die facere videor. Audiens enim, acerbo omnes Pontifices, Reges, Principes, tot viros illustres & nobiles, qui in mundo unquam vixere, fato occubuisse, plorans & ingemiscens, fideles omnes ad plorandum, re-*

inandum, & orandum invito, omniumque auribus voce intensa inclamo: *Considerate obsecro Christiani pro his, qui ferali mortis iaculo sauciati in cœmeterijs vestris sepulti requiescunt. Respicite tot nobilitatis insignibus illustres, diuitijs affluentibus, doctrina & scientia celebres, qui in tumulis modo iacentes in putredinem & vermes conuersi sunt. Intuemini quot Monarchæ potentissimi, quot mulieres speciosissimæ, quot nymphæ, quot Helenæ, quot Lucretiæ in pulueres & sordes redactæ, in sepulchris vermes, bufones, & viperas saginent? Horum mecum casum deplorate, ieiunia pro animabus eorum vobis indicite, preces pro ijs ad Deum fundite, sacrificia offerri curate, vestrique suffragijs eisdem succurrite. atque hoc potissimum die, qui omnium fidelium defunctorum exequijs obsequijsque ab Ecclesia destinatus est: die, quo commune pro omnibus mortuis funus indicitur, quo templorum parietes lugubrem amictum præferunt, campanæ tristem sonum edunt, & quo ipsæ funebrem pro iisdem orationem facturæ huc ascendi. Paracletus Spiritus sua nobis gratia, ac Deipara Virgo suis apud filium precibus adesse dignentur, quam Angelica proinde salutatione compellimus.*

AVE MARIA.

Salomon ille Regum & mortalium omnium sapientissimus cum probe teneret, quantum homini mortis memoria utilitatis afferret, quamque ei ad salutem necessaria foret, omnibus omnino hominibus ait: *Memor esto, quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quoniam monstratum est tibi. quasi dixisset: Noli perpetuam tibi vitam polliceri o homo, aut annos spondere Nestoreos, sed mortis tuæ nunquam non memor viue, & cogita iam à faucibus eius fores tuas pulsari, ac proinde dispone domui tuæ; testamentum conde, deque sepulchro tuo quid fieri velis constitue. In horum verborum sensu Iansenij interpretationem sequor, qui pro ea qua præditus fuit literarum sacrarum cognitione per verbum*

NON

Ipsi.

I.
Eccl. 14.